

NHỮNG CON CHỮ DIU DÀNG

CÂY-ĐÀN-DƯƠNG-CẦM-TỘI-NGHIỆP-CỦA-ANH !

(Tập ghi).

Hôm thứ Sáu tuần trước ngồi dạy Vani, nghe Vani nói:

-Kaylee bảo em rằng “*Âm thanh cây Wurlizer của Cô nghe hay quá!*”.

Sáng thứ Bảy, Kaylee có giờ học.

Loay hoay mãi trong suốt gần một tiếng đồng hồ, thấy nó vẫn không thông đoạn nhạc đã nhận tuần trước, tôi nói với nó:

-Hôm qua nghe mẹ kể con khen cây đàn cô có tiếng phát hay. Con biết tại sao không? Là bởi từ khi nó về nhà cô đến giờ đã hơn 33 năm, ngày nào cũng có hoặc là học trò, hoặc là cô, ngồi vào đàn, nên phím nhẹ, âm thanh vỡ, trở nên thanh, vang lớn, không còn cậm nữa.

Tôi kể với Vani:

*/ Năm 1974 làm việc ở dancing Duy Tân Dalat, cô vẫn nghe chú Phùng Kim Ngọc tâm tặc ngợi khen cây piano Wurlizer đang nằm trên sân khấu.

*/ Năm 1987, lập gia đình với chú TNH. Để có phương tiện kiếm cơm, cô mượn một cây piano rất cũ đem về ngồi dạy, trả 30 đồng mỗi tháng.

*/ Đầu tháng 10 năm 1987, cô đến một tiệm đàn lớn ở San Jose, định mua đứt một cây piano cũ khác. Nào dè, khi đi ngang khu đặt đàn mới, nhìn thấy một cây nằm lẻ loi trong góc, cô đứng sững. Bước đến gần, hóa ra là Wurlizer!

(Nói với Vani:

“Em có tin rằng, mọi con người hay sự vật đưa đến trong đời đều chỉ là nợ duyên tiền kiếp?”)

(Tiếp):

-Dáng vẻ sang trọng của cây Wurlizer trông khác hẳn mọi cây Yamaha hay Young Chang thời thượng, vậy mà nó chỉ “ẩn sâu một góc” chẳng được vị khách nào nhìn tới.

+ Trong cô bị ngay “cú sét ái tình” theo cảm tưởng “đang có một người đàn ông chờ đợi”.

+ Từ cây Wurlizer trước mặt mà nhớ đến cây Wurlizer đen bóng vẫn được 10 ngón dài của chú Phùng Kim Ngọc triu mến trên sân khấu năm xưa, nên quyết định đem nó về nhà ngay.

+ Giá tổng cộng cũng gần 5,000. Mà dạo đó (cách đây hơn 30 năm, hay lúc nào cũng thế) cô không có tiền, nên mua trả góp 50 dollars một tháng.

Nói với Kaylee:

-Âm nhạc cũng như văn chương, mình có đàn hoai thì bản nhạc mới phát ra cái hay, có viết nhiều thì chữ nghĩa mới tiết cho cái đẹp. Với cây đàn, mình có luôn luôn “chơi đùa” với nó thì nó mới thương trả lại mà chịu cho mình nhìn ra được cái phần thánh thót sâu thẳm. Con xem này, cây đàn cô trầy sướt tùm lum, nay nằm góc này, mai dời góc khác, hơn 10 năm rồi chẳng lên giây, vậy mà âm thanh vẫn đúng, tiếng đàn vẫn ngọt. Là tại sao? Tại nó đã được cô yêu quý đến tận cùng, đối xử như với một con người có linh hồn, không bao giờ bỏ nó nằm chết một chỗ, học trò dù dờ đến đâu vẫn được cô cho ngồi vào chơi đùa với nó. Do đó mà ngay đến con chỉ là một đứa nhỏ còn nhìn ra được cái hay của nó nên mới có lời khen tặng.

*/ Không biết con bé (và cả Vani) có HIỂU được CHIỀU SÂU điều tôi vừa nói? (!)

Trong cộng đồng người Việt ở đây, 10 gia đình thì đã hết 5 có đàn piano mới toanh nằm trong phòng khách! Y hệt bộ salon đắt tiền, cái TV to đùng, giàn KaraOké thời thượng hay cái tủ đồ sộ chung bày chén bát. Đó chỉ là những món kiểu cộ phô trương không hơn không kém! Sau, mới tiến đến việc đọc báo tìm thầy dạy nhạc. Vị nào cũng được miễn là lời quảng cáo phải thật kêu. Còn giá cả giáo sư đưa ra càng rẻ bao nhiêu lại càng tốt bấy nhiêu!

Rốt cuộc, với lối học theo tâm lý đua đòi “cho giống người ta” của những bậc cha mẹ, đám (con cái) bị làm học trò miễn cưỡng chẳng thu lượm được gì về âm nhạc; và vị thầy (có lương tâm như tôi) chỉ càng thêm đau khổ với cái nghề của mình!

II.

*/ **Mùa hè 2016**, trong dự tính mở quán café với Giang, một sáng tôi đi cùng anh Ngọc đến nhà một cậu học trò anh, làm đại lý cho một hãng đàn tại Dalat.

Năm ba cây có sẵn trong nhà, cây nào cũng được Anh ngồi vào chơi, tôi đứng phía ngoài sân, vào tận trong bếp, lắng nghe âm thanh của nó trên nhiều phía. Khi tôi ngồi đàn, anh cũng làm như vậy.

Cuối cùng, Anh ưng ý một cây upright (tôi quên mất tên gì rồi?), màu nâu gỗ, sáng đẹp. Tôi bỏ 2,500 dollars ra mua ngay, thuê người chở liền đến quán café đang tạo dựng.

*/ Đó là cây đàn mà trong suốt 50 năm dài, một pianiste đầy tài năng đã KHÔNG DÁM ước mơ có được (kể từ 1963 bị tan tành tất cả sản nghiệp trong vụ cháy nhà thảm khốc từ lòng ghen dữ dội của người vợ).

*/ Nơi chốn định mở quán café bao gồm hai căn phòng thoáng, rộng, hướng mặt về đường Bùi Thị Xuân, có một cánh cửa sổ lớn bằng kính nhìn qua căn biệt thự nhà hàng xóm. Những lúc rời xa chữ nghĩa, đứng hút thuốc ngắm mưa; hay những lần trò chuyện với các người bếp, các đũa trai gái trẻ tuổi làm bồi bàn trong quán Bê Thui phía trước của gia đình Giang... đối với tôi đều là những niềm vui đơn giản.

+ Hằng ngày đến tập cùng tiếng violon-tôi (trong mùa hè 2016), trông Anh hứng khởi hẳn.

+ Có lần nghe anh nói:

“Biết em yêu bài My Way, anh cứ soạn đi soạn lại hoài câu mở đầu, làm sao cho tiếng violon em bắt vào cho được ngọt!”

+ Nhìn cái cách Anh vuốt ve hàng phím trước mỗi buổi tập, tôi rất cảm động.

+ Tôi THẬT HIỂU những gì Anh đang nghĩ khi đứng trước “người tình năm cũ”. Hơn tất cả trên đời, hơn luôn “người con gái gitane 42 năm cũ”, chính cây đàn mới là vật cần thiết và an ủi được cái tâm hồn đóng đầy thống khổ của Anh.

*/ Có một bữa, Âu Cơ và Năng tìm đến xin chúng tôi thuê cho bản La Vie en Rose làm nền cuộn băng đám cưới sắp đến. Vậy là “ưu tiên Một” trong những buổi tập hôm nay chính là bài hát vừa nói.

+ *La Vie en Rose, được viết và hát bởi Edith Piaf, nữ danh ca Pháp thập niên 1940. Cái ý nghĩa “hy vọng” trên bước kiếm tìm một tình yêu mới (sau một lần trái tim tan vỡ) chan hòa trong ca khúc.*

+ Một hôm vừa dứt La Vie en Rose, Anh bắt liền mười ngón qua “Hymne à l’amour” điệu Slow Rock, lời hát cũng của Edith Piaf.

Tôi bật tiếng kêu: “Hay quá!”

*/ Sự xúc động thấm đẫm trên từng tiếng violon đã khởi đi từ ý nghĩ “Anh đang thể hiện HOÀN TOÀN LÀ người nhạc sĩ của những bản đờng thời khi anh còn trẻ”.

Hai trong số nhiều bản Edith Piaf viết ra thời gian 1945-1946 vừa nói MỚI CHÍNH LÀ LOẠI NHẠC sang cả, quý phái, hợp với năng tài và cá chất Anh; mà chẳng phải là loại “hát cho trâu nghe” của thời đại hôm nay.

*

**

III.

Số phận “cây-đàn-dương-cầm-của-Anh” rõ ràng lao đao, y hệt cuộc đời Anh (và luôn chính cuộc đời tôi nữa).

*/ Giữa tháng **8/2016** tôi về Mỹ.

+ Cây đàn "năm im một xó" trong quán café chờ tôi quay lại.

*/ Ba tháng sau (**28/11/2016**), tôi từ Mỹ quay về Dalat thật, nhưng do kế hoạch bị hỏng, cây đàn bị “di cư” qua căn nhà đường Mai Hắc Đế của Hương (đang cho chúng tôi ở nhờ).

*/ Sau hai tuần bắt chộp hạnh phúc mong manh, một biến cố xảy ra làm chúng tôi cùng nhau khăn gói lên đường bôn tẩu!

+ Cây đàn được khênh gửi lại trong quán café dang dở.

*/ Chùng nửa tháng tiếp đó, nó "được đặt lên xe tải từ Dalat đưa về Nha Trang trong cơn gió mưa tầm tã” (có tôi và Túy Tâm hộ tống bên cạnh)...

*/ Lần “giang hồ” này, nó được trú nhờ trong phòng khách một bà chị họ trên đường Quang Trung.

+ Mỗi buổi trưa chiều, tôi và anh nắm tay nhau đi từ nhà Dì qua nhà Chị tập dượt.

+ Độ dăm ngày, ông chồng bà này “trở chứng ghen” (với tài hoa anh?!), buộc tôi phải khênh cây đàn đi ngay cho “khuất mắt” ông!

*/ Vậy là ngay đêm ấy phải huy động tại chỗ đám phu cyclo, hè nhau đẩy bộ cây đàn, băng qua đường từ nhà bà chị số 25 Quang Trung qua nhà bà Dì ở số 22/6 Quang Trung.

+ Từ đó nó được một chỗ trang trọng trong phòng khách nhà Dì. Số phận “nuơng nhờ” chỉ dám mong như thế!

*/ Mỗi lần chuyển đổi (đều có mặt Túy Tâm) là mỗi lần tôi thấy rất đau lòng theo những vết trầy vết xước không thể tránh trên thân xác nó. Vậy mà lạ, sau các phen "bị đọa đày" tội nghiệp, các sợi giây đàn vẫn không lác, giông âm thanh vẫn âm áp nét quý phái nguyên thủy như xưa.

*/ Thời gian cuối cùng lưu trú nhà Dì, mỗi ngày lên xuống căn lầu, nhìn cây đàn nằm lặng lẽ một góc, nắp đóng kín, trong khi Anh đang nằm “chết” trên phòng, trái tim tôi luôn bồi hồi theo ý nghĩ:

"Mai kia một nọ không biết cây đàn đang mòn mỏi đợi chờ mười ngón dài của Anh, sẽ còn trôi giạt về đâu?"

*/ **Tháng 3/2017**, chúng tôi chia tay nhau (vĩnh viễn). Anh về Dalat, còn tôi về Mỹ, cây đàn vẫn được gửi nhà Dì.

*/ **Ngày 2 tháng 11/2017**, anh từ già trần gian, giấc mơ âm nhạc và quán café trong tôi cũng tan rã.

*/ **Tháng 6/2018**, tôi trở về Nha Trang (lần thứ hai trong cùng năm 2016).

+ Đôi ngày cặm cụi (trên căn phòng Dì cho ở thuê trước mà trái tim quặn thắt theo từng kỷ niệm Anh vẫn còn mới mẻ...), tôi gom hết tất cả các đĩa con Chữ Nghĩa bỏ vào thùng, gửi sang Mỹ, cho lưu trú trong căn nhà Những-Người-Trăm-Năm-Cũ.

+ Cây violon cổ mua của Lê Thiên Ân được tặng cho con gái Cự.

+ Còn cây-đàn-dương-cầm-của-Anh!... Thật đau lòng chẳng biết gửi về đâu (khi mà Dì đã quá già, căn nhà Dì lại sắp lọt qua tay chủ mới...)

*/ Buổi chiều ngồi trò chuyện với Dì, nhìn cây piano nằm lặng lẽ trong một góc tối, tôi thấy tâm hồn như rã rời theo một giọt nước mắt bị kềm nén.

“Cây-đàn-của-một-nghệ-sĩ-tài-hoa-suốt-50-năm-không-có-được-trong-tay-lấy-một-cây-đàn!”

*/ Ngay lúc đó, Lửa (tên thật Nguyệt Đức) vừa đi làm về, cúi đầu chào Dì Vân và Bà Ngoại.

Tôi bật hỏi nó:

“Con có thích cây đàn piano của bác Ngọc không?”

Nó ấp úng:

“Dạ thích!”

“Vậy thì dì Vân cho con!”

[Trong óc hiện lên ngay kỷ niệm những đêm mùa đông 2016, anh và tôi lưu lại căn lầu nhà Dì, có sự hiện diện của Lửa trong những buổi cơm, những lần trò chuyện. Nhất là một lần... Một hình ảnh không bao giờ quên được.

+ *Một tối gần Tết trời đầy gió, lạnh giá, đang ngồi một mình hút thuốc ngoài sân trong khi anh đã “nằm chết” trên giường như mọi bữa, thấy Lửa đến ngồi chồm hổm dưới chân ghế, tôi hỏi: “Sao con ra đây?” Nó đáp: “Con biết Dì Vân buồn lắm nên ra ngồi với Dì Vân!”*

Tôi nói với nó:

“Con là đứa cháu ‘nghèo’ nhất Họ nhưng lại là đứa lai láng tình cảm hơn bất cứ đứa nào dì Vân biết trong Họ. Cho con cây đàn không phải là cho một khối gỗ tầm thường tạo nên âm thanh, mà chính là trao cho con linh hồn một nghệ sĩ, trong đời con từng được cơ duyên hạnh ngộ.”

*/ Con bé HIẾU CHIỀU SÂU lời tôi nói.

Số phận cây-đàn-dương-cầm-của-Anh từ đó không còn long đong nữa. (Tôi tin như thế.)

IV.

**/ Cách đây vài hôm, nhận thư Túy Tâm:*

Feb. 29/2020

Chị,

Tâm viết thêm về anh Ngọc và trong khi viết những giòng này, thấy thật thương anh.

Hiếm ai, kể cả những người tự xưng là nghệ sĩ nhất, có được cá chất giang hồ bạt mạng một cách tử tế và thanh lịch như anh (ví dụ, cái cách “không muốn sử dụng pédale khi chơi dương cầm”).

Thiên hạ không dám vứt bỏ (như anh) để bị cuốn vào tháng ngày vô định... (chỉ để yêu chiều người tình và để biểu hiện lòng trân trọng với kỷ niệm cũ).

Ngày xưa anh có quá nhiều thứ để mất, song bây giờ có cả một sự mệt mỏi của tuổi già đè nặng lên vai.

Vậy mà, vẫn một lần nữa lao vào cuộc lang bạt trước khi già từ trần thế.

Với Tâm, đó là một con người không thay thế được; người đã góp phần tạo nên những ngày tháng tuyệt đẹp cho cả nhóm chúng mình, là điểm nhấn tuyệt vời trước khi bản nhạc kết thúc.

Sau này, mọi thứ tan rã. Tâm không còn tham dự những buổi tiệc rượu với Bảo và Cự. Tự nhủ sự dừng lại có cái đẹp của nó...

Nhưng rồi lại nhớ những lời của hai chị em thời xa xưa ở nhà 7B Quang Trung, khi nghe Tâm bày tỏ rằng “chỉ muốn dừng nơi Cái Đẹp” thì chị đã đáp “muốn đi đến tận Cái Tuyệt.”

Ngẫm lại, chị đã vươn tới tận đỉnh của tất cả sự việc và không thể quay trở về mọi thứ bình thường.

Một bài học rất sâu sắc cho Tâm và đáng trân quý hơn những buổi học đàn Ba Mả Tâm đã gửi gắm cho chị hồi ấy

Cám ơn chị.

TT.

□

**/ Lại nhớ đoạn thư của một nữ độc giả ở San Jose viết cho tôi đã mấy năm qua:*

“...Em cũng có một phần trong em là như thế. Em đã từng loay hoay. Em đã từng hạnh phúc như con sâu nhỏ trong cái kén tự tạo của riêng mình. Giữa đông người em vẫn lạc lõng cô đơn, không ai hiểu mình mà mình cũng chẳng hiểu ai.

Nếu định nghĩa theo kiểu trần tục thì đúng em không phải là người của thế giới này, em đang bị đọa.

Cho đến một hôm em chứng kiến những giây phút dây chết cuối cùng của một người quen. Người ấy đã từng một thời lừng lẫy. Ra đi vào hư không chẳng còn gì ngoài nắm tro tàn...

Thế là em bừng tỉnh!

Đẹp hay xấu, sang hay hèn, giỏi hay dở, ác hay thiện đều đi đến tận cùng vô định của hư không.

Quan trọng là sống trọn vẹn, thanh thản từng ngày qua ngày.

Không quan trọng khi đến cũng như lúc phải đi. Làm tốt và cảm thấy hài lòng với những gì mình phải làm và đang làm.

Em nghĩ mỗi người đến thế giới này đều mang trong mình một sứ mạng của Thượng đế.

Khi nào xong sứ mạng thì VỀ thôi.

Nhờ vậy mà em bình an trong những biến động nội tâm và cả ngoại lực nữa.”

TLX.

Thật đúng là “siêu!” Tôi rất mong được như thế.

Nhưng bởi vẫn còn “bị đọa” theo “một sứ mạng nhận từ Thượng Đế”, chưa “Về” được, nên tôi cứ “loay hoay” hoài trước mọi sự đang nhìn thấy trong Cõi Tạm.

Cũng vì thế mà vẫn gậm nhấm nỗi buồn theo từng chữ “*Ngày-xưa-Anh-có-quá-nhiều-thứ-để-mất...*” trong giấc ngủ muộn giữa đêm.

[]

*Trần Thị Bông Giấy.
(Bài kết thúc tại San Jose, thứ Ba Mar. 3/2020 4:39 chiều).
(Sực nhớ, hôm nay 3-tháng-3, là ngày sinh nhật của Anh!)*

[]